

Asia: LVM/237/01/2018

Valtioneuvoston periaatepäätös kehittämissuunnitelmaksi logistiikan ja kuljetussektorin sekä satamien digitalisaation vahvistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliitto pitää periaatepäätöstä logistiikan ja kuljetussektorin sekä satamien digitalisaation vahvistamiseksi kannatettavana. Kuntaliitto lausuu seuraavaa huomioonotettavaksi periaatepäätöksen viimeistelyssä.

Tiedon avoimuus ja sen tavoittelu ovat kannatettavia periaatteita. Haasteena kuitenkin on, että käytössä olevat järjestelmät on tehty aikana, jolloin ei ole nähty tarvetta avata dataa järjestelmän ulkopuolelle. Datan avaaminen ja datatalouden hyötyjen tavoittelemisen voivat olla käytännössä hankalaa ja kallista ja vaatia paljon työtä.

Datan avoimuuden tavoittelun lisäksi olisi hyvä rakentaa logistiikka-alan tietopolitiikkaa datan laadun ja yhteentoimivuuden parantamiseksi. Tästä ovat esimerkkejä toimialan yhteinen sanastotyö (jotta käsitteiden merkitys sama järjestelmästä riippumatta), rajapintojen rakentaminen, arkkitehtuurityö ja datan laadun parantaminen. Mallina ovat esimerkiksi KiRaDigi -työ (kiinteistö -ja rakennusalan digitalisointi), Kuntatieto-ohjelma (talousraportoinnin digitalisoin-ti) ja YTI-hanke (yhteentoimivuusvälineistö). Valtiovarainministeriö on valmistelemassa tieto-poliittista selontekoa ja myös siinä työssä tulisi huomioida eri toimialojen tarpeet.

Kohdassa Tavoitteena hajautettu tiedonjaon infrastruktuuri viitataan mahdollisiin velvoitteisiin jakaa tietoa rajapintojen kautta kuten liikennepalvelulaissa on edellytetty henkilöliikenteen osalta. Kuntaliitto huomauttaa, että velvoitteiden asettamisessa tulee aina huomioida, että rajapintamuutokset maksavat, joten rajapintojen hallinnan täytyy olla johdonmukaista ja pitkäjänteistä. Velvoittavien tietojen osalta olisi hyvä edetä aluksi yhteistyön kautta kohti velvoitetta, jotta toimijoille syntyisi aito ymmärrys muutoksesta ja jotta vaatimukseen syntyisi valmiudet jo ennen velvoittavuuden syntymistä. Muutokseen tarvitaan myös resursseja (rajapintojen

rakentaminen, hallinta, elinkaari, kehittäminen). Lisäksi rajapinnan kautta jaettavan tiedon sisällön tulee olla maltillinen. Vaadittavasta tietosisällöstä on syytä sopia menettely lainsäädäntöön, jotta toiminta on ennakoitavaa ja hallittua.

Toimenpiteen Mahdollistava lainsäädäntöympäristö ja lainsäädännöllisten esteiden poistaminen kohta 6 koskee kaikkia viranomaisia. Esityksenä on, että viranomaisten hallinnoima tieto on avoimesti saatavilla niin laajasti kuin se on erityisesti liikennesalaisuuksia ja tietosuojaa koskeva sääntely huomioon ottaen mahdollista. Kuntaliitto huomauttaa, että kuntien osalta tarvitaan konkreettisia ja täsmällisiä malleja siitä, kuinka tämä tieto pitää avata ja minne se pitää avata. Kuntaliitto on kuntien kanssa tehnyt esimerkiksi mallin ostolaskujen avaamisesta. Mallien tulee olla näin konkreettisia ja kehittyneempiäkin työkaluja, joita kunnat oikeasti voivat hyödyntää.

Esimerkiksi pienille toimijoille digitalisaation vaatimat investoinnit saattavat muodostua ongelmallisiksi. Valtion tuleekin avustaa muutoksissa ja osoittaa resursseja myös uusien toimintamallien jalkauttamiseen, koulutukseen ja järjestelmäinvestointeihin. Erilaisilla toimijoilla voi olla erilaisia tukitarpeita kuten koulutus tai rahoitus.

Kuten periaatepäätösluonnoksessa tuodaan hyvin esiin, modernissa tietoyhteiskunnassa kaikki toimijat ovat verkottuneet ja jollakin tavalla riippuvaisia muista toimijoista. Periaatepäätöksessä tulisikin huomioida myös varautumisnäkökulma. Satamat ovat yhteiskunnan turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta keskeisiä logistiikan solmukohtia, joihin kohdistuvat häiriöt heijastuvat nopeasti koko yhteiskuntaan. Satamien digitalisaatiokehityksen yhteydessä tuleekin huomioida niiden merkitys yhteiskunnan turvallisuudelle, osana kriittistä infrastruktuuria. Tyypillisiä satamatoimintaan vaikuttavia uhkia ovat esimerkiksi kyberuhat, energian-saannin keskeytyminen, väestön terveyden ja toimintakyvyn vakava häiriintyminen sekä luonnon- ja ympäristöonnettomuudet. Turvallisuus ja palveluiden häiriöttömyys ovat keskeinen osa satamapalveluiden laatua ja liiketoimintaa. Satamien hyvä toimintavarmuus tukee sekä satamassa toimivien yritysten liiketoimintaa että yhteiskunnan turvallisuutta. Tällöin tulee ottaa huomioon, että erityisesti vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa sinänsä hyvä avoimuus- ja julkisuusperiaate voi yhteiskunnan turvallisuuden kannalta toimia tarkoituksensa vastaisesti mahdollistaen laitonta toimintaa suunnittelevalle taholle hyödynnettävän tietolähteen. Täten on tärkeää tarkasti arvioida myös tiedon avaamisen laajuus ja tarkoituksenmukaisuus suhteessa sen aiheuttamaan riskiin yhteiskunnan turvallisuudelle sekä huoltovarmuudelle.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen

Johanna Vilkuna

Johtaja, Alueet ja yhdyskunnat

Liikenneasiantuntija

Jakelu Elisa Kettunen, Aki Pihlaja

Vilkuna Johanna
Suomen Kuntaliitto ry